

VIOLENȚA – FENOMEN ANTISOCIAL

Tatiana ȚURCANU, Cristina BLIȘCEAC, *studente,*
Facultatea de Drept și Științe Sociale,
Universitatea de Stat „Alecus Russo” din Bălți
 Conducător științific: **Olga JACOTA-DRAGAN**, *asist. univ.*

Abstract: *Domestic violence is one of the main phenomena that violates the rights of family members, as well as endangering the existence and proper functioning of family relationships. Then, we distinguish: active physical violence, which causes to the other member of the family a series of casualties; passive physical violence, which requires victim isolation, including refusal to visit children; active psychological violence, representing periodic and aggressive verbal aggressions against the victim; passive psychological violence, consisting of the interruption or failure of social and sexual relationships, stopping access to money or other economic means; Sexual violence, training to unwanted sexual activity, doing things with sexual connotations, physical touching the body. The subjects are the family members. Also, sexual violence is part of domestic violence and being, as a rule, one of the most serious forms of violence, (which is why) we would like to address this issue in detail. Sexual violence refers to grave violations of fundamental human rights, which perpetuate stereotypes related to sex / sexual roles and diminish human dignity and individual independence, affecting the development of the human being. Specific causes of sexual violence: religious traditions and prejudices about family honor and sexual purity; male sexual ideologies; mild sanctions for acts of sexual violence. It is a problem, because worldwide, violence against women is considered a real epidemic because 1 out of 3 women face a lifetime of physical or sexual violence within the family.*

Keywords: *violence, domestic violence, family members, sexual violence, human rights.*

Ca celulă de bază a societății, familia este compusă din persoane înzestrate cu anumite atribuții, drepturi și îndatoriri, iar, ca realitate afectivă, educativă, culturală, civică, economică și socială, familia trebuie să se bucure de deplină protecție și sprijin, să beneficieze de drepturile și serviciile necesare pentru a-și exercita plener funcțiile care îi revin. Violența în familie este unul din fenomenele principale care lezează drepturile membrilor familiei, precum și pune în pericol existența și buna funcționare a relațiilor de familie.

În perioada actuală suntem martori ai aplicării de moduri, tactici prin care părinții își pedepsesc destul de violent copiii; numărului alarmant de bărbați ce-și lovesc soțiile. Acestea, cu părere de rău, au început să devină pentru noi lucruri normale, dar ne miră faptul că numărul femeilor ce-și lovesc soții s-a dublat, la fel ca și numărul de abuzuri exercitate de fii asupra părinților.

Copilul vede acasă cum tata o abuzează fizic mama, e afectat psihic și, în consecință, el în același mod abuzează colegul de bancă. Cu acest ritm, tot mai mult riscăm să creștem o societate în care violența în familie nu va mai fi deloc ceva ilegal, ba chiar invers. Pentru a realiza unele acțiuni în vederea eliminării acesteia din viața privată este necesar, mai întâi, de a delimita noțiunea de violență în familie de cea de violență, în general.

Violența în familie reprezintă „*orice act sau omisiune comisă în interiorul familiei de către unul dintre membrii acesteia și care aduce atingere vieții, integrității corporale sau psihologice sau libertății altui membru al acelei familii și vătămă de manieră gravă dezvoltarea personalității sale*”. [3, p. 120]

Conform art. 201¹ CP al Republicii Moldova, „*violența în familie*” reprezintă acțiunea sau inacțiunea intenționată comisă de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, manifestată prin: maltratare, alte acțiuni violente, soldate cu vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății; izolare, intimidare în scop de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei; privarea de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existență primară, neglijare, dacă au provocat victimei vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății. [1]

În ce privește tipurile violenței, care pot fi prezente în familie, deosebim:

- 1) *violența fizică activă*, prin care se provoacă celuilalt membru din familie o serie de leziuni;
- 2) *violența fizică pasivă*, care impune victimei izolare, inclusiv refuzul de a-și vizita copiii;
- 3) *violența psihologică activă*, reprezentând agresivități verbale periodice și susținute în adresa victimei;
- 4) *violența psihologică pasivă*, care constă în întreruperea sau insuficiența relațiilor sociale și sexuale, oprirea accesului la bani sau la alte mijloace economice;
- 5) *violența sexuală*, forțarea la actul sexual nedorit, realizarea unor lucruri cu conotații sexuale, atingerea fizică a corpului. [6, p. 36]

În ce privește violența domestică, aceasta se poate manifesta prin următoarele forme:

- a) *abuz fizic*, de orice formă, de la bătaie la omucidere, de la mutilarea genitală feminină la uciderea soției după moartea soțului sau infanticidul feminin;

- b) *abuz sexual* – viol marital, obligarea partenerei să se prostitueze;
- c) *abuz psihic și emoțional* – intimidări, amenințări (inclusiv la adresa copiilor sau altor rude apropiate), agresiune verbală, umilire constantă, folosirea po-recelilor, distrugerea demonstrativă a unor obiecte, lovirea animalelor domestice, confiscarea obiectelor personale, afișarea ostentativă a armelor, șantajul, izolarea de familie, prieteni;
- d) *abuz economic* – lipsirea de mijloace de subzistență (hrană, medicamente), refuzul de a contribui la susținerea familiei, împiedicarea femeii să meargă la slujbă sau să lucreze, luarea cu forța de către partener a banilor câștigați de femeie, lipsirea femeii de orice control asupra bugetului comun. [6, p. 37]

Subiectul activ nemijlocit și subiectul pasiv al infracțiunii de violență în familie, este o persoană care are calitatea de membru de familie. Prin „*membru de familie*” se înțelege, potrivit art. 177 CP al RM, ascendenții și descendenții, frații și surorile, copiii acestora, precum și persoanele devenite prin adopție, potrivit legii, astfel de rude, soțul /indiferent dacă locuiește și gospodărește împreună sau separat cu făptuitorul/, precum și persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți/concubini sau dintre părinți și copii/întreținători, în cazul în care conviețuiesc. *Victima* infracțiunii reprezintă subiectul pasiv al infracțiunii; persoana care suferă consecințele comiterii unei infracțiuni. [5, p. 43]

Violența domestică este perpetuată de o serie de factori, evidențiați de studiile feministe, printre care putem evidenția următoarele:

- a) *culturali* – socializarea de gen (care presupune atribuirea de roluri precise femeilor și bărbaților), considerarea bărbaților ca superiori a-priori femeilor, considerarea familiei ca sferă privată, controlată de bărbat, „capul familiei”;
- b) *economici* – dependența economică a femeilor de partenerii lor; accesul limitat al femeilor la resurse financiare; accesul limitat la slujbe și la educație;
- c) *legali* – lipsa unor reglementări legislative adecvate, care să sancționeze violența în interiorul cuplului și discriminarea femeii în societate; proceduri legale complexe și defavorizante în cazul divorțului și solicitării custodiei copiilor; neimplicarea poliției în cazurile de violență domestică;
- d) *politici* – subreprezentarea femeilor în parlamente, instituții publice; considerarea violenței domestice, în particular, și a problemelor femeilor, în general, ca fiind subiecte de minim interes politic; valorizarea excesivă a familiei, prin limitarea intervenției statului în viața acesteia; neimplicarea femeilor în viața politică. [6, p. 37]

În baza datelor culese în Studiul Cambridge asupra dezvoltării delincvenței, au fost identificate trei categorii de predictori ai criminalității:

- a) *factorii de risc individuali*, mai importanți: inteligența scăzută (eșecul școlar); impulsivitatea (asociată cu insuficienta cântărire a consecințelor posibile a faptelor); deficitul de atenție;
- b) *factori de risc familiali*: sărăcia (copii proveniți din familii numeroase, cu venituri mici); comportamentul antisocial sau delincvent al părinților (acest fapt și delincvența prietenilor tind să se asocieze cu formarea unei atitudini negative la

adresa autorității și credința că săvârșirea infracțiunii este justificată); proveniența dintr-o familie monoparentală (separare etc.); practici parentale negative (supraveghere familială slabă); lipsa armoniei familiale (conflicte familiale);

- c) *factorii de risc de mediu*: dintre care cei mai importanți sunt: asocierea cu prieteni delincvenți, apartenența la cartiere sărace, o rată crescută a delincvenței în școli. [4 p. 44]

Statisticile demonstrează că totuși violența domestică se manifestă cel mai frecvent de la bărbat către femeie; 13% dintre femeile victime ale violenței domestice au murit; 74% dintre femeile victime ale violenței domestice au fost agresate de către soți, 4% de către concubini, 7% de către foștii soți, 15% de către alte rude.

Violența domestică e mult mai des întâlnită decât violența pe stradă sau la locul de muncă și conform datelor statistice: peste 90% dintre agresori sunt bărbați, 82% dintre abuzatori sunt cunoscuți ai victimei, 19% sunt rude, 85% dintre violatori sunt bărbați, cunoscuți ai victimelor, 61% dintre violuri sunt comise în casa cuiva, de regulă a victimei, 78% din cazurile de viol sunt achitate, 70% dintre femei au fost hărțuite sexual într-un anumit moment al vieții lor, 1 din 7 femei sunt violate de către soții lor, 1 din 11 femei au fost violate, iar 1/3 din acestea la prima lor întâlnire, 1 din 2 fete vor fi victimele unei forme de abuz sexual înainte de a împlini vârsta de 18 ani, în S.U.A., la fiecare 6 minute o femeie este agresată sexual, în Canada la fiecare 4 minute o femeie este agresată sexual, în Europa, prevalența violenței domestice între celelalte forme de infracțiuni ale căror victime sunt femeile este de 14% (Moldova) și de 58% (Turcia). [6, p. 38]

Violența sexuală face parte din violența în familie și, de regulă, este una din cele mai grave forme de violență, de aceea am dori să ne referim la acest subiect în mod detaliat. Violența sexuală se referă la grave încălcări ale drepturilor umane fundamentale, care perpetuează stereotipurile legate de rolurile de sex/sexuale și care diminuează demnitatea umană și independența individului, afectând dezvoltarea ființei umane. De asemenea, reprezintă abuzul psihologic, fizic și sexual care proclamă poziția de inferioritate și subordonare a femeii și perpetuează puterea și controlul bărbaților. Violența sexuală vizează atât individul, cât și grupul de indivizi și are un efect devastator asupra vieții victimelor, de cele mai multe ori femei și fete. [8 p. 189]

Elementul de bază ce caracterizează toate formele de violență sexuală este absența consimțământului. Orice formă de constrângere, de incapacitate ori înșelăciune în privința unui comportament ori act sexual are efectele unei violențe sexuale.

Unele forme de agresiune sexuală sunt mai clare, mai evidente, implică violență fizică și au ca autori persoane necunoscute, în timp ce alte forme de violență sexuală sunt mai subtile, mai greu de detectat pentru cei din jur și implică persoane din apropierea victimei (membrii ai familiei, prieteni, profesori, persoane credibile în comunitate). [9, p. 3]

Conform Legii nr. 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie din 2007, *violența sexuală* reprezintă „*orice violență cu caracter sexual sau orice conduită sexuală ilegală în cadrul familiei sau în alte relații interpersonale, cum ar*

fi violul conjugal, interzicerea folosirii metodelor de contracepție, hărțuirea sexuală; orice conduită sexuală nedorită, impusă; obligarea practicării prostituției; orice comportament sexual ilegal în raport cu un membru de familie minor, inclusiv prin mângâieri, sărutări, pozare a copilului și prin alte atingeri nedorite cu tentă sexuală; alte acțiuni cu efect similar”. [2]

Deși femeile și fetele sunt cele mai frecvente victime, violența sexuală poate afecta persoane de orice sex sau vârstă. Agresorii pot fi inclusiv părinți, rude, cunoscuți sau persoane intime ale victimei. Violența sexuală este rareori o crimă făcută din pasiune și este un act agresiv prin care agresorul încearcă să domine victima. [3, p. 17]

Tipurile violenței sexuale: viol, viol conjugal; abuz sexual asupra copilului, incest; sodomizare forțată; tentativă de viol și de abuz sexual, exploatare sexuală, hărțuire sexuală, violența, violența sexuală ca instrument de tortură și război.

Violența sexuală în funcție de context și relația victimă-agresor:

- a) *Între parteneri intimi* se manifestă prin viol sau supunerea la acte de sadism și masochism fără consimțământ, inclusiv provocare de vătămări;
- b) *În familie* se manifestă prin incest, viol conjugal, căsătorii timpurii, căsătorii forțate, mutilare genitală ca practică tradițională;
- c) *Între persoane străine*, agresiune sexuală – orice formă de atenție de natură sexuală nedorită, atingeri nedorite, supunere la exhibiționism/ pornografie;
- d) Tentativă de viol și viol, hărțuire sexuală, hărțuire în mediul on-line, trafic de persoane în scop de exploatare. [10, p. 11]

Sunt considerate infracțiuni următoarele fapte comise cu intenție: activitățile sexuale cu un copil care, nu a împlinit vârsta legală pentru viața sexuală; activități sexuale cu un copil dacă:

- se folosește constrângerea, forța sau amenințările;
- se abuzează de o poziție recunoscută ca fiind de încredere, de autoritate sau de influență asupra copilului, inclusiv în cadrul familiei;
- se abuzează de o situație de vulnerabilitate deosebită a copilului, mai ales datorită unui handicap psihic sau fizic sau datorită unei situații de dependență. [10, p. 30]

Cauze specifice săvârșirii violenței sexuale: tradiții religioase și prejudecăți privitoare la onoarea familiei și puritatea sexuală; ideologii sexuale masculine; sancțiuni blânde pentru actele de violență sexuală. [12, p. 32]

Factorii de risc, care provoacă violența sexuală, sunt:

- a) *specificali săvârșirii violențelor de către partenerul intim:* antecedente de violență în calitate de făptuitor sau victimă; discordii maritale și nemulțumire (autori și victime).
- b) *ce pot conduce la violențe:* probleme de sănătate fizică, psihică, sexuală cu care se confruntă agresorii; nivelul scăzut de educație; asistarea ca martor la actele de violență dintre părinți; consumul excesiv de alcool; atitudini manifeste de acceptare a violenței;

c) *atât pentru autori, cât și pentru victimele violențelor sexuale*: expunerea la rele tratamente aplicate copilului (autori și victime); martori ai violenței parentale (autori și victime); tulburare de personalitate antisocială (autorii); consumul nociv de alcool (autori și victime); atitudini care acceptă actele de violență (autori și victime). [7, p. 33]

Consecințele violenței sexuale:

- 1) *în plan fizic* – leziuni dureroase, infecții cu transmitere sexuală, sarcini nedorite;
- 2) *în plan emoțional* – neîncredere, izolare socială, anxietate/depresie, stimă de sine scăzută, simptome de stres post-traumatic (fleshback, amnezii, anxietate, tulburări de somn și alimentație, comportamente de evitare); risc crescut de suicid. [13, p. 31]

Conform datelor statistice din Republica Moldova, 50% din victime au vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani; 30% din cazuri sunt analizate în timp de 2-3 zile, iar celelalte deja sunt realizate târziu pentru a identifica urme a infracțiunii sau infractorul; 30% din bănuți sunt scoși de sub urmărirea penală când infracțiunea a fost comisă de mai multe persoane; 50% din victime sunt obligate să depună mărturii în prezența bănuțului. [11]

În concluzie, putem menționa că părinții sau bunei își abuzează fizic și psihologic copiii și nepoții. Soții curmă viețile soțiilor sau invers. Tot mai des se fac publice cazuri șocante în care unul din membrii familiei își exercită puterea și dominația asupra membrilor mai vulnerabili.

La nivel mondial, violența împotriva femeilor este considerată o adevărată epidemie căci 1 din 3 femei se confruntă pe parcursul vieții cu situații de violență fizică sau sexuală în cadrul familiei.

Violența în familie se asociază doar cu violența fizică, iar alte forme, ca violența psihologică, economică sau sexuală, sunt noțiuni mai puțin cunoscute. Deși s-au făcut pași importanți întru eradicarea acestui fenomen printre care semnarea, în 2017, a Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, una dintre primele convenții semnate și ratificate de Republica Moldova, cu privire la eliminarea oricăror forme de discriminare împotriva femeilor, Republica Moldova rămâne o țară unde femeile continuă să fie discriminate în toate sferile vieții.

Bibliografie:

1. Codul Penal al Republicii Moldova. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 72-74 din 18.04.2002
2. Legea nr. 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. In: *Monitorul Oficial* nr. 55-56 din 18.03.2008 în vigoare din 18.09.2008
3. ALBU, N. *Dimensiunea de gen în sectorul de securitate și apărare: Violența sexuală și în bază de gen în condiții de pace și conflict*. Chișinău: Elan Poligraf, 2017. 160 p. ISBN 978-9975-66-581-0.
4. CORCEA, N. *Violența sexuală – ca modalitate a violenței în familie: Implicații juridico-penale*. In: *Revista Națională de Drept*. 2015, nr. 2 (172), pp. 44-47. ISSN 1811-0770

5. DASCĂLU, Beatrice-Daiana. Subiecții infracțiunii de violență în familie. In: *Legea și Viața*. 2017, nr. 4(304), pp. 43-45. ISSN 1810-309X
6. TIHON, Aliona. Violența în familie. In: *Buletin de Perinatologie*. 2016, nr. 3(71), pp. 36-38. ISSN 1810-5289.
7. TOADER, Toma. Factorii de risc și formele violenței familiale. In: *Revista de Filozofie, Sociologie și Științe Politice*. 2012, nr. 2 (159), pp. 29-41 ISSN 1957-2294
8. VOZIAN, Roman. Noțiunea, esența și caracteristicile definitorii ale conceptului de violență în familie. In: *Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAIRM: științe socio-umane*. 2012, nr. 12 (1), pp. 189-192. ISSN 1857-0976
9. *Violența Sexuală: 7 lecții pe înțelesul tuturor despre violența sexuală, 2014* [online] [citată 08.04.2019]. Disponibil: <http://aleg-romania.eu/wp-content/uploads/2014/08/7-lectii-despre-violenta-sexuala-pe-intelesul-tuturor.pdf>
10. *Violența sexuală recunoaște, evită, descurajează, ajută!* [online]. Sibiu: A.L.E.G., 2014 [citată 08.04.2019]. Disponibil: <http://aleg-romania.eu/wp-content/uploads/2014/08/Brosura-Violenta-sexuala.-Recunoaste-Evita-Descurajeaza-Ajuta.pdf>
11. *Statistica: violența sexuală* [online] [citată 09.04.2019]. Disponibil: http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala__12%20JUS__JUS010/JUS010200reg.px/table/tableViewLayout1/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774
12. *Cauzele și efectele violentei domestice asupra victimelor* [online] [citată 10.04.2019]. Disponibil: <https://biblioteca.regielive.ro/proiecte/comunicare/cauzele-si-efectele-violentei-domestice-asupra-victimelor-sociologie-270965.html>
13. *Violența sexuală și în bază de gen în condiții de pace și conflict* [online] [citată 10.04.2019]. Disponibil: <https://egalitatedegen.md/mdocs-posts/modulul-iv-violenta-sexuala-si-in-baza-de-gen-in-conditiile-de-pace-si-conflict/>